

Muuramen kunta

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma 2023–2025

Sisällys

Johdanto	2
Toiminta-alueen ympäristöolosuhteet	2
Pohjavesialueet	3
Luonnonsuojelualueet	3
Ympäristöluvanvaraisten, rekisteröitävien ja yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluvien toimintojen valvonta.....	3
Toimintojen riskinarviointi	3
Valvontaohjelman laatiminen	5
Valvontatoimenpiteet	5
Otannan käyttäminen	6
Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa	6
Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta	7
Ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta toiminnasta YSL 118 §	7
Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta YSL 119 §	7
Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta YSL 120 §	7
Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi YSL 180	7
Haitankärsijän ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat	7
Ympäristönsuojelumääräysten valvonta	8
Jätevesien käsittely	8
Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta	8
Jätelain mukainen valvonta	9
Muun lainsäädännön mukainen valvonta	10
Maa-aineslain mukainen valvonta	10
Vesilain valvonta	10
Vesihuoltolain valvonta	10
Maasto- ja vesiliikennelain valvonta	11
Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta	11
Luonnonsuojelulain valvonta	11
Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain valvonta	11
Valvontaan käytettävissä olevat resurssit	11
Viranomaisten välinen yhteistyö	12
Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	12
Ympäristöterveydenhuolto	12
Rakennusvalvonta	13
Pelastuslaitos	13
Poliisi	13
Muut yhteistyötahot	13
Käytössä olevat tietojärjestelmät	13

Johdanto

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia, ilmoituksenvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Eräiltä osin myös jätelain (646/2011) valvonta on toteutettava valvontasuunnitelman mukaisesti. Halutessaan ympäristönsuojeluviranomainen voi koota myös muiden säädösten mukaiset valvontatehtävät samaan suunnitelmaan.

Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

Valvontaviranomaisen on järjestettävä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti.

Muuramen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma sisältää ympäristönsuojelulain ja jätelain suunnitelmallisen valvonnan lisäksi keskeiset ympäristöviranomaisen toimivaltaan kuuluvan lainsäädännön mukaiset muut valvontatehtävät. Valvontasuunnitelma on tehty vuosille 2023–2025, suunnitelma tarkastetaan elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnan toimikauden alussa.

Toiminta-alueen ympäristöolosuhteet

Muuramen kunnan kokonaispinta-ala on 194 km². Maapinta-alaa on 144 neliökilometriä ja vesipinta-alaa 50 neliökilometriä, eli 26 %. Asukkaita on 10 488 (vuonna 2022). Väestönkasvu on ollut 2000-luvulla keskimäärin 150 asukasta/vuosi.

Muuramen kunta Sijaitsee Päijänteen ja Muuratjärven välisellä kannaksella, jonka halki virtaa Muuramenjoki. Rantaviivaa on noin 186 kilometriä. Muuramen kunnan ympäristöä kuvaavat voimakkaat maastonmuodot, metsäisyys ja vesistöjen runsaus.

Pohjavesialueet

Muuramen kunnan alueella on neljä luokiteltua pohjavesialuetta: Muuratharju (1E), Kinkomaa (1), Riskonperä (2) ja Viipurinkanava (2E). Lisäksi Jyväskylässä sijaitseva Sarvivuoren pohjavesialue (E) ulottuu osittain Muuramen puolelle. Kaikilla pohjavesialueilla on vedenhankinnallista merkitystä. Tämä koskee erityisesti 1-, 1E- sekä 2- ja 2E-luokkien pohjavesialueita. E-luokassa ovat pohjavesialueet, joiden pohjavesi ylläpitää määriteltyä pintavesi- tai maaekosysteemiä.

Luonnonsuojelualueet

Natura 2000- verkostoon kuuluvia alueita on Muuramessa 5 kpl. Verkosto turvaa luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä.

Natura 2000-kohteet Muuramessa:

- Lullinvuori-Kustaanvuori-Härköpohja
- Muuramenharju-Innanlahden lehto
- Kuusmäki-Tikkamäki-Kirkkokangas-Valkeavuori
- Härkösuo-Hongistonkorpi (pääosin Jyväskylän puolella)
- Partastenmäet

Natura-alueiden lisäksi Muuramen kunnan alueella on sekä valtion että yksityisten luonnonsuojelulain nojalla suojelemia alueita.

Kunnan alueella keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät pinta- ja pohjavesiin sekä viihtyisyyden vähenemisen tai terveyshaitan aiheutumiseen.

Ympäristöluvanvaraisten, rekisteröitävien ja yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluvien toimintojen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvia luvanvaraisia, rekisteröityjä tai yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluvia toimintoja on 21 kpl, näistä ympäristöluvitettuja 16 kpl, ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröityjä 4 kpl ja yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluvia toimintoja 1 kpl (tilanne 2.3.2023).

Muuramen kunnan alueella ei ole voimassa olevia valtion ympäristölupaviranomaisen (Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto) myöntämiä ympäristölupia. Näiden lupien valvonta kuuluu ensisijaisesti Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Toimintojen riskinarviointi

Valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin. Riskinarviointi tehdään systemaattisesti ja siinä huomioidaan sekä toiminnasta että sijainnista aiheutuvat riskit.

Riskillä tarkoitetaan toiminnasta aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen vaaraa sekä päästöistä aiheutuvaa terveyshaittaa. Riskin merkittävyyteen vaikuttaa sen toteutumisen todennäköisyys ja siitä aiheutuvan pilaantumisen vakavuus. Riskinarvioinnissa tarkastellaan sellaisten häiriötilanteiden todennäköisyyttä, ja häiriöiden aikana syntyvien päästöjen seurauksia, joihin voidaan vaikuttaa ympäristönsuojeluviranomaisen käytössä olevin keinoin.

Valvontakohteiden riskinarviointi tehdään kolmivaiheisena

1. toimialakohtaiset ympäristöriskit
2. laitoskohtaiset ympäristöriskit
3. laitoskohtaisten ympäristöriskien merkittävyys, valvontaluokka

Riskinarvioinnissa huomioidaan sekä toiminnasta että sijainnista aiheutuvat ympäristöriskit. Tunnistetut ja arvioinnissa käytettävät riskit ovat seuraavat: melu ja värinä, päästö ilmaan, päästö viemäriin, pöly, päästö pintavesiin, haju, päästö pohjaveteen, roskaantuminen ja epäsiisteys sekä päästö maaperään. Toimialakohtaisesti arvioidaan riskin olemassaolo ja pisteytetään sen merkittävyys. Saadun riskipisteytyksen pohjalta toimialat sijoittuvat valvontaluokkiin.

Toisessa vaiheessa tunnistetaan kunkin laitoksen yksilölliset riskit. Arvioinnissa huomioidaan laitoksen sijaintiriski (esim. vaikutukset pinta- ja pohjaveteen, häiriintyvät kohteet), toimintaan liittyvä riski (mm. toiminnan luonne ja laajuus, tilat ja laitteet, tuotantoon ja valmistukseen ja tuotteeseen liittyvät tekijät, kuljetukset ja varastointi) sekä valvontahistoria (tarkkailu, lupaehtojen noudattaminen, aiemmin havaitut puutteet). Lisäksi voidaan huomioida ympäristöasioiden hallintajärjestelmät sekä muiden viranomaisten suorittama valvonta. Laitoskohtaisesti arvioidaan tunnistettujen riskien merkittävyys. Laitoskohtaisen arvioinnin perusteella muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka, joka voi poiketa toimialakohtaisesta luokituksesta. Laitoskohtaiset riskit arvioidaan jokaisella määräaikaistarkastuksella uudelleen. Toimialakohtaiset ympäristöriskien arviointi ja valvontaluokka ilmoitetaan valvontasuunnitelmassa.

Ympäristöluvanvaraiset toiminnot	Kohteiden lukumäärä	VL
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maa-ainesten otto	8	2
Mineraalituotteiden valmistus	1	3
Eläinsuojat	1	3
Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely sekä jätevesien käsittely	5	3
Muu toiminta	1	4
Rekisteröidyt toiminnot		
Energiantuotantoyksikkö	2	3
Asfalttiasemat	1	2
Polttoneiteiden jakeluasemat	1	3
Yleisen ilmoitusmenettelyn toiminnot		
Eläinsuojat	1	3
Yhteensä	21	

Taulukko 1. Ympäristöluvanvaraisten, rekisteröityjen ja yleiseen ilmoitusmenettelyyn kuuluvien toimintojen määrät sekä valvontaluokat toimialoittain.

Valvontaohjelman laatiminen

Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospäisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma sisältää myös kuvauksen edellisen vuoden tavoitteiden toteutumisesta. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja se pidetään ajan tasalla. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista.

Valvontaohjelmaa laadittaessa ja valvontatoimenpiteitä aikataulutettaessa otetaan huomioon laitoksille aiemmin tehty valvonta. Valvontaohjelman vuosittaisia tarkastuksia määriteltäessä pyritään toimialakohtaisesti priorisoimaan laitokset, joiden viimeisimmästä tarkastuksesta on pisin aika tai joiden riskiluokitus sitä edellyttää. Ohjelman laatimisessa huomioidaan myös valvontatoimenpiteiden riittävän tasainen jakautuminen eri vuosille, jotta valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen.

Valvontaohjelman tekeminen on lakisääteinen velvoite, joten lautakunnan ei tarvitse tehdä siitä erillistä hyväksymispäätöstä. Valvontaohjelmasta ja edellisen vuoden toteutumasta laaditaan vuosittain yhteenveto, joka viedään tiedoksi elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnalle. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana.

Valvontatoimenpiteet

Keskeisin valvonnan keino ovat riskinarvioinnin perusteella tehtävät suunnitelmalliset määräaikaistarkastukset. Tämän lisäksi tarkastuksia tehdään tarvittaessa toiminnasta tehdyn

ilmoituksen johdosta, toiminnan muuttuessa tai aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamisen toteamiseksi.

Tarkastuksesta sovitaan etukäteen ja toiminnanharjoittajalle varataan mahdollisuus osallistua tarkastukseen. Tarkastuksella käydään läpi mm. laitoksen toiminta ja tilat, ympäristölupa siihen liittyvine määräyksineen, tarkkailutiedot, toiminnasta mahdollisesti tulleet valitukset ja niiden seurauksena suoritettavat toimenpiteet. Tarkastuksesta laaditaan muistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Tarkastuksessa havaittujen puutteiden seurantatarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan.

Tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti myös ympäristölupahakemuksen ja rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Tarkastus voidaan tehdä hakemuksen vireillä ollessa tai uuden laitoksen rakentamisen tai käyttöönoton yhteydessä.

Lisäksi valvontaa toteutetaan tarkastamalla toiminnanharjoittajilta saadut laitosten vuosiraportit sekä mahdolliset muut lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset tai seurantatulokset. Tarvittaessa toiminnanharjoittajalta pyydetään lisäselvityksiä. Tarkkailuraportteihin perustuen valvontaviranomainen voi päättää ympäristöluvan tarkkailumääräysten mahdollisesta muuttamisesta.

Otannan käyttäminen

Tarkastuskohteiden valinnassa ei käytetä otantamenettelyä. Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan järjestelmällisesti niille määritellyn tarkastustiheyden mukaan. Tarkastustiheyttä määriteltäessä on otettu huomioon laitospohtaisen riskinarvioinnin tulokset ja valvontaan käytettävissä olevat resurssit.

Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Valvontaohjelma kattaa ennalta suunniteltavissa olevat valvontatoimenpiteet. Tämän lisäksi valvonnassa tulee varautua ennalta arvaamattomiin tilanteisiin, jotka edellyttävät tarkastusta tai asian muuta selvittämistä. Tällainen tarve voi syntyä esim. onnettomuuden tai haitasta tehdyn ilmoituksen johdosta, jos on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista. Samoin menetellään, jos luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista. Näissä tilanteissa tarkastus tai muu asian selvittäminen tehdään tapauskohtaisen tilannearvion perusteella ja toimenpiteisiin ryhdytään tarvittaessa välittömästi. Onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteiden käsittelystä ei ympäristönsuojelussa ole tehty erillistä ohjeistusta, tilanteet hoidetaan YSL 169 §:ä noudattaen. Valvonta-asia voi tulla YSL 186 §:n mukaisesti vireille myös muiden kuin valvontaviranomaisen aloitteesta.

Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

Ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta toiminnasta YSL 118 §

Meluilmoituksissa on usein kyse hyvin lyhytaikaisista toimenpiteistä (tilapäinen murskaus, louhinta, rakentaminen tai erilaiset ulkoilmatapahtumat) ja silloin valvontaviranomaisen mahdollisuudet puuttua tilanteeseen ovat rajallisia. Meluilmoituksen mukaisissa päätöksissä on annettu määräykset toimintojen suorittamiseen ja mm. toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä, jätehuollosta sekä toiminnan tarkkailusta ja tiedottamisesta. Käytännössä pystytään lähinnä käyttämään kehotuksia tai erityisen merkittävän haitan ollessa kyseessä välittömiä hallintopakon keinoja (määräys, keskeyttäminen). Paikan päällä valvontaa ei yleensä tehdä. Tyypillisesti rikkomukset ovat lyhyitä, odottamattomia ja tapahtuvat virka-ajan ulkopuolella. Tapahtumien päätökset menevät tiedoksi poliisille, ja poliisi pystyy puuttumaan toimintaan virka-ajan ulkopuolella.

Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta YSL 119 §

Koeluontoisen toiminnan tarkoituksena on kokeilla esimerkiksi uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti. Koetoiminnan tarkastustarpeen määrittämisessä otetaan huomioon koetoiminnan ajallinen kesto sekä toimintaan liittyvät ympäristöriskit. Koetoiminta pyritään tarkastamaan ainakin kerran toiminnan aikana.

Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta YSL 120 §

Myös muiden kuin luvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten on tehtävä ilmoitus onnettomuudesta, toimintahäiriöstä tai muusta ennakoimattomasta tilanteesta, josta saattaa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai poikkeuksellinen jätehuoltotilanne. Poikkeuksellinen tilanne vaatii usein tarkastuksen tekemistä tilanteen selvittämiseksi, jo ennen kuin ilmoituksen johdosta voidaan tehdä päätöstä. Myös päätöksen valvonta on tärkeää.

Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi YSL 180

Ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys ei voi koskea luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa. Annetun määräyksen noudattamista on tarpeen valvoa. Tarkastustiheys ja muiden valvontatoimien tarve arvioidaan toiminnan ja sen ympäristövaikutusten merkittävyyden perusteella.

Haitankärsijän ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat

Ilmoitusta koskeva toiminta käydään tarkastamassa ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia

tarkastuksella ja kirjata muistioon tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esimerkiksi terveyshaittaa koskevilla asioilla.

Ympäristönsuojelumääräysten valvonta

Ympäristönsuojelumääräysten mukaiset hakemukset ja ilmoitukset tarkastetaan ja tarvittaessa pyydetään lisäselvityksiä ennen asian käsittelyä. Hakemus voi koskea esimerkiksi poikkeamista velvollisuudesta poistaa käytöstä poistettu kemikaalisäiliö maaperästä. Hakemuksesta tehdään päätös, jossa annetaan tarpeelliset määräykset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Mikäli ilmoitettu toiminta ei täytä ympäristönsuojelumääräysten tai lainsäädännön edellytyksiä, annetaan ilmoituksen tekijälle riittävät ohjeet toimenpiteen toteuttamiseen. Jos neuvonnalla ei saada lainsäädännön edellytyksiä täyttymään, voidaan toimenpide kieltää. Tarkastuskäynnin tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Annettujen ohjeiden ja määräysten toteutuminen varmistetaan seurantatarkastuksilla.

Jätevesien käsittely

Ympäristönsuojelulain mukaan jätevedet tulee käsitellä niin, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, kuten esimerkiksi haitallisia muutoksia naapuruston talousvesikaivojen tai lähialueen pintavesien vedenlaadulle. Pohjavesialueilla ja alle 100 metrin etäisyydellä vesistöistä sijaitsevien rakennusten käyttökuntoisten jätevesijärjestelmien tuli täyttää ympäristönsuojelulaissa, hajajätevesiasetuksessa ja kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä jäteveden käsittelylle asetetut vaatimukset 31.10.2019 mennessä. Jätevesijärjestelmien rakentamiseen liittyviä lausuntoja annetaan rakennusvalvontaviranomaiselle tarvittaessa. Kiinteistöjä neuvotaan oikeista toimenpiteistä ja valvontatarkastuksia tehdään ensisijaisesti haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleisiin kohteisiin.

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ottaa vastaan eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta annetun asetuksen (nk. nitraattiasetus 1250/2014) mukaiset ilmoitukset (aumaaminen, lannan levitys poikkeuksellisessa tilanteessa). Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee vuosittain raportoida ilmoituksista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee antaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle asetuksen noudattamisen valvomiseksi ja nitraattidirektiivin edellyttämien raporttien laatimiseksi tarpeelliset tiedot sekä tiedot asetuksen rikkomisesta.

Jätelain mukainen valvonta

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Lisäksi ympäristöluvanvaraisen jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan tulee esittää lupaviranomaiselle suunnitelma jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun järjestämiseksi.

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa:

- 1) harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä;
- 2) syntyy vaarallista jätettä;
- 3) harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä;
- 4) toimitaan jätteen välittäjänä;
- 5) toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kunnan valvontaviranomaisen vastuulla on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- ja ammattimainen käsittely ja jätteiden kansainväliset siirrot niiltä osin kuin ne kuuluvat ympäristönsuojelulain mukaisiin valvontakohteisiin. Kansainvälisiä jätteen siirtoja sisältävien toimintojen valvontaa varten on laadittava riskinarviointiin perustuva suunnitelma. Vaarallista jätettä synnyttävien laitosten valvontavastuu on jakamaton kunnan ja valtion valvontaviranomaisen kesken. Jätteen kuljettajien ja välittäjien valvonta kuuluu valtion valvontaviranomaiselle.

Jätteen ammattimaiset käsittelijät (5 kpl) ovat ympäristölupavelvollisia toimijoita, joiden tarkastustiheys määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Jätteen keräystoimintoja on ilmoittautunut ympäristönsuojelun tietojärjestelmään 4 kpl. Kansainvälisiä siirtoja harjoittavia toimijoita ei ole kunnan ympäristöluvittamissa ja valvontaan kuuluvissa jätteen käsittelijöissä. Toimintoja, joissa syntyy vaarallisia jätteitä ei ole kattavasti kartoitettu.

Muuta jätelain mukaista valvontaa tehdään mm. roskaamiseen, jätehuollon liittyjävalvontaan sekä jätehuoltomääräysten noudattamiseen liittyen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi jätelain 125 §:n nojalla antaa yksittäisen määräyksen jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi. Jätelain toimintojen valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan valvontakeinoja ja -menettelyitä.

Muun lainsäädännön mukainen valvonta

Maa-ainelain mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo maa-ainelain (555/1981) noudattamista. Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä ottamispaikalla. Valvontakeinot ja –menettelyt noudattavat soveltuvin osin ympäristönsuojelulain mukaista valvontaa.

Luvanhaltijan pyynnöstä ottamisalueella tehdään aloitustarkastus, missä yhteydessä tarkistetaan, että ennen kaivua tehtäväksi määrätyt raja- ja korkeus- ja varoitusmerkinnät on tehty sekä luvan mukainen vakuus asetettu. Luvanhaltijan pyytää myös lopputarkastuksen, jossa tarkistetaan luvan mukaisten maisemointitoimien asianmukainen toteutus. Lupaan liittyvä vakuus palautetaan lopputarkastuksen jälkeen.

Muutoin ottamisen aikana maa-ainelain mukaisessa valvonnassa seurataan lupapäätöksessä asetettujen vaatimusten toteutumista, keskeisimpänä ottoalueen rajaukset, turvamerkinnot, ottamistaso, pohjaveden tarkkailutulokset, vakuuden voimassaolo sekä muutokset toiminnan laadussa ja laajuudessa.

Maa-aineluvan haltijan tulee vuosittain ilmoittaa lupaviranomaiselle otetun aineksen määrä ja laatu viimeistään tammikuun 31 päivänä. Valvontaviranomaisen on toimitettava tiedot tietojärjestelmään viimeistään maaliskuun 31 päivänä.

Muuramen kunnan alueella on valvottavia maa-ainelupia 13 kpl. Yhteiskäsittelylupia on 1 kpl (tilanne 2.3.2023).

Vesilain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo vesilain (587/2011) ja sen nojalla annettujen päätösten ja määräysten noudattamista. Tämä valvontatehtävä on rinnakkainen ELY-keskuksen kanssa, lukuun ottamatta mm. ojitusasioita, jotka kuuluvat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valtion lupaviranomaisen myöntämien lupien valvontaviranomainen on ensisijaisesti alueellinen ELY-keskus. Valvonta kohdistuu pääsääntöisesti haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleisiin kohteisiin. Vesilain mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa eikä niitä käsitellä ojitustoimituksessa. Ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen vireille yleensä asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta.

Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain (119/2001) valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi vesihuoltolain 11 §:n nojalla myöntää

vapautuksen vesi- ja viemäriverkoston liittymisestä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella. Tarkastustarve arvioidaan erikseen kunkin kohteen osalta.

Vesihuoltolain mukaista kiinteistöjen verkostoihin liittämisen valvontaa toteutetaan yhteistyössä vesihuoltolaitosten kanssa. Ympäristönsuojelu kehottaa kiinteistönomistajaa liittämään kiinteistön vesihuoltoverkkoon tai hakemaan vesihuoltolain mukaista vapautusta.

Maasto- ja vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelain (1710/1995) ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristönsuojeluviranomainen voi myöntää luvan järjestää toistuvasti kilpailuja tai harjoituksia moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla samassa maastossa ja hyväksyä moottorikelkkailureittien reittisuunnitelmat.

Vesiliikennelain (782/2019) mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa.

Valvontaa suoritetaan lupakäsittelyn yhteydessä tai haitan kärsijän ilmoituksen perusteella.

Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaisen huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu myös kunnan hyväksymien satamaa koskevien jätehuoltomääräysten valvonta.

Luonnonsuojelulain valvonta

Luonnonsuojelulaisissa (9/2023) kunnan tehtävänä on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä maisemansuojelua alueellaan. Tehtäviin kuuluu myös yksityismaalla olevan luonnonmuistomerkin rauhoituksesta tai lakkautuksesta päättäminen. Luonnonsuojelulain tai -asetuksen nojalla rauhoitettujen kohteiden osalta valvova viranomainen on alueellinen ELY-keskus.

Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain valvonta

Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta toimii viranomaisena asioissa, jotka koskevat ajoneuvojen siirtoa (laki ajoneuvojen siirtämisestä (828/2018)). Kunta on velvollinen huolehtimaan romuajoneuvon siirtämisestä alueellaan, jos romuajoneuvon haltija laiminlyö jätelain mukaisen velvollisuutensa toimittaa ajoneuvo asianmukaiseen vastaanottopaikkaan.

Valvontaan käytettävissä olevat resurssit

Muuramen kunnassa ympäristönsuojeluviranomaisen lupa- ja valvontatehtäviin käytettävä henkilöresurssi on 0,7 htv. Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä sekä suunnitelmallisen ja

muun valvonnan toteuttamisesta vastaa ympäristöpäällikkö. Käytettävissä olevista voimavaroista on mahdollista irrottaa vain osa nimenomaan suunnitelmallista valvontaa varten. Lupa- ja valvontatehtäviin sisältyy suunnitelmallisen valvonnan lisäksi ympäristönsuojelu-, maa-aines-, vesilain- vesihuolto-, maastoliikenne- ja vesiliikennelakien, ulkoilulain ja ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain mukaisten päätösten sekä ympäristönsuojelu- ja jätelain mukaisten ilmoitusten käsittely. Vireille tulevien lupahakemusten ja ilmoitusten käsittely, ohjaus ja neuvonta, yleisöilmoitusten perusteella vireille tulevat valvonta-asiat sekä muut tehtävät vievät suurimman osan työajasta. Ympäristöministeriön valvontaohjeen mukaan valvontaan käytettävissä olevasta työajasta tulisi varata määräaikaistarkastuksiin noin 25–30 %, muu aika tulisi jättää raporttien tarkastuksiin, tarvittaviin ylimääräisiin tarkastuksiin, lausuntoihin, neuvontaan sekä muihin valvontatehtäviin.

Viranomaisten välinen yhteistyö

Valvontaohjelman mukaisen valvonnan osalta viranomaisyhteistyö on vähäistä. Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonnassa toimivalta on selkeästi ympäristönsuojeluviranomaisella ja lupamääräyksissä sekä toimialakohtaisissa asetuksissa on huomioitu keskeiset ympäristövaikutukset. Näiden kohteiden valvonnassa yhteistyömuotoja ovat lähinnä lausunnot ympäristölupahakemuksiin sekä yhteistarkastukset. Valvontayhteistyötä on enemmän ei-luvanvaraisten toimintojen ja valitusten valvonnassa. Näissä toimivalta tai toimintaa koskeva säädöspohja voi olla viranomaisten kesken enemmän päällekkäistä ja rajapinnat epäselvempiä.

Viranomaiset, joiden kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä ympäristönsuojelulain valvonnassa sekä yhteistyömuodot pääpiirteissään on kuvattu seuraavassa:

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Valvontayhteistyötä tehdään pilaantuneiden maiden puhdistamisasioissa ja onnettomuustilanteissa. Tarvittaessa ELY:ltä pyydetään lausunto ympäristölupahakemuksiin. Erityisosaamista vaativissa tapauksissa voidaan ELY:ltä pyytää asiantuntija-apua.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon tehtävistä vastaa Muuramen kunnassa Jyväskylän seudun ympäristöterveys. Ympäristöterveydenhuollon kanssa voidaan tarvittaessa tehdä yhteinen tarkastus, mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan myös terveyshaittaa. Ympäristöterveyslautakunnalta pyydetään lausunto ympäristölupahakemuksista ja tarvittaessa myös muista vireillä olevista asioista.

Rakennusvalvonta

Luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan rakennuslupahakemuksiin annetaan pyydettyä ympäristönsuojelun kommentit. Lupavaiheen yhteistyöllä voidaan varmistaa ympäristönsuojeluvaatimusten huomioiminen jo laitosta rakennettaessa ja se, että tarvittavat YSL ja MRL mukaiset luvat on haettu.

Pelastuslaitos

Onnettomuuksissa, joista voi koitua ympäristön pilaantumisvaara, pelastuslaitos ottaa yhteyttä kunnan tai valtion ympäristönsuojeluviranomaiseen heti onnettomuuden alkuvaiheessa. Onnettomuustilanteissa harkitaan tapauskohtaisesti tarvittavat valvonta- ja jälkiseuranta toimenpiteet. Pelastuslaitos siirtää viranomaisvastuun ympäristönsuojeluviranomaiselle akuutin pelastustoiminnan jälkeen.

Poliisi

Poliisi on velvollinen antamaan tarvittaessa virka-apua muun muassa ympäristönsuojelulaissa ja jätelaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Ympäristön turmelemisesta, laiminlyönneistä ja muista ympäristönsuojelulain tai muiden valvottavien lakien rikkomuksista tehdään tarvittaessa ilmoitus poliisille esitutkintaa varten.

Muut yhteistyötahot

Valvontaan ja muihin viranomaistehtäviin liittyen yhteistyötä tehdään mm. myös vesilaitoksen, jätehuoltoviranomaisen, TUKES:in, Ruokaviraston, Suomen ympäristökeskuksen, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä naapurikuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

Käytössä olevat tietojärjestelmät

Muuramen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole käytössä erillisiä tietojärjestelmiä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on ympäristönsuojelulain mukainen velvoite tallentaa valtion ympäristöhallinnon ylläpitämään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (YLVA) mm. lupa- ja valvontatehtäviin liittyvät päätökset, rekisteröinti-ilmoitukset sekä näiden toimintojen seuranta- ja tarkkailutiedot. Maa-aineslain mukaista NOTTO tietojärjestelmää ylläpitää KEHA-keskus. Kunnan valvontaviranomainen toimittaa NOTTO järjestelmään keskeiset tiedot maa-aineslain mukaisista ottamisluvista ja niihin liittyvistä otetun aineksen määrä- ja laatutiedoista.